Документ подписан простой электронной подписью
Информация о владельце:
ФИО: Самойленко Владимир Михайлович (Протоиерей Владимир Самойленко)
Должность: Ректор
Дата подписания: 26.02.2024 01:50:45
Уникальный программный ключ:
a83b629952f0074b7ae43eac69f266bb2d71a0a1

Религиозная организация - духовная образовательная организация высшего образования "Казанская православная духовная семинария Казанской епархии Русской Православной Церкви"

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по учебной работе
_______________диакон Андрей Зотин
25 августа 2022 г.

Татарский язык

рабочая программа дисциплины

Закреплена за кафедрой	**Филологических и общегуманитарных дисциплин**
Учебный план	480401 Ислам 2022.plx 48.04.01 Теология, профиль "Православная теология: конфессиональное исламоведение"
Квалификация	**магистр**
Форма обучения	**очная**
Общая трудоемкость	**6 ЗЕТ**

Часов по учебному плану 216
в том числе:
аудиторные занятия 114
самостоятельная работа 75

Виды контроля в семестрах:
экзамены 2
зачеты с оценкой 1

Распределение часов дисциплины по семестрам

Семестр (<Курс>.<Семестр на курсе>)	**1 (1.1)**		**2 (1.2)**		Итого	
Недель	16		19 1/6			
Вид занятий	УП	РП	УП	РП	УП	РП
Практические	42	42	72	72	114	114
Итого ауд.	42	42	72	72	114	114
Контактная работа	42	42	72	72	114	114
Сам. работа	30	30	45	45	75	75
Часы на контроль			27	27	27	27
Итого	72	72	144	144	216	216

1. ЦЕЛИ ОСВОЕНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ	
	Цели:
	1) обучить студентов специальности «Теология» фонетическим, орфоэпическим, орфографическим, лексико- грамматическим, синтаксическим нормам татарского литературного языка и речевого этикета;
	2) обогатить словарный запас и расширить круг используемых грамматических средств, необходимых для овладения устной и письменной речью на татарском языке, предусмотренных программой;
	3) формировать умения общаться на татарском языке в объёме программного материала; извлекать и преобразовывать необходимую информацию по видам речевой деятельности;
	4) развить и совершенствовать речевую и мыслительную деятельность, речевые способности студентов; умения и навыки, обеспечивающие владение татарским языком в разных сферах и ситуациях общения; готовность и способность к речевому взаимодействию и взаимопониманию; мотивации к речевому самосовершенствованию; профессиональной коммуникативной и социокультурной компетенции.
	Задачи:
	1) воспитать толерантную языковую личность, сознательное отношение к языку как средству общения и получения необходимых знаний;
	2) понимание важности изучения татарского языка и потребности пользоваться им как средством обучения, познания, самореализации и социальной адаптации в обществе;
	3) применить полученные знания и умения в собственной речевой практике.

2. МЕСТО ДИСЦИПЛИНЫ В СТРУКТУРЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ	
Цикл (раздел) ОП:	Б1.О
2.1	**Требования к предварительной подготовке обучающегося:**
	нет
2.2	**Дисциплины и практики, для которых освоение данной дисциплины необходимо как предшествующее:**
	Арабский язык

3. ФОРМИРУЕМЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ И ИНДИКАТОРЫ ИХ ДОСТИЖЕНИЯ	
УК-4: Способен применять современные коммуникативные технологии, в том числе на иностранном(ых) языке(ах), для академического и профессионального взаимодействия	
УК-4.1 Способен создавать тексты на русском и иностранном языках для академического и профессионального взаимодействия в области теологии.	
Знать:	
Уровень 1	базовые лексико-грамматические правила и пунктуационные, стилистические нормы татарской письменной речи, основную лексику по теме сообщения
Уровень 2	правила применения орфографических, лексических, грамматических, пунктуационных и стилистических норм языка в письменной и устной речи; общие и специфические элементы татарского и русского языков в объёме ситуаций общения, особенности структуры простых и сложных предложений.
Уровень 3	правила применения орфографических, лексических, грамматических, пунктуационных и стилистических норм языка в письменной и устной речи; правила составления и применения в письменной и устной речи сложносочинённых и сложноподчиненных предложений, способы выражения модальности в предложении.
Уметь:	
Уровень 1	уметь ориентироваться в содержании текста, используя знания об основных лексико-грамматических нормах татарского языка, составлять несложные по смыслу и структуре тексты.
Уровень 2	составлять развернутый план для составления текста (монологу, сообщения) по указанной теме, передавать в тексте основную мысль, использовать сложные по структуре и форме высказывания предложения, читать аутентичные тексты (религиозные, публицистические, художественные, научно-популярные и др.) с пониманием основного содержания (назвать тему, основную мысль, выделять наиболее важные факты и др.).
Уровень 3	составлять письменное сообщение, согласно нормам языка, реализовывать коммуникативные намерения (написание аннотаций и рефератов); создавать письменные монологические высказывания различных типов в учебно-научной, теологической сфере общения, использовать в тексте конструкции с модальным значением, сложные синтаксические конструкции в рамках общего стиля повествования.
Владеть:	
Уровень 1	основами культуры устной и письменной речи; навыками составления несложных диалогов и текстов; перевода; пересказа несложных текстов; слухового восприятия и понимания несложных текстов на изучаемом языке.
Уровень 2	нормами татарского речевого этикета, навыками обмена письменной информацией в ситуациях

	повседневного и делового общения; владение навыками перевода, анализа текстов, навыками слухового восприятия и понимания информации на изучаемом языке.
Уровень 3	навыками соотносить языковые средства с конкретными сферами, ситуациями, условиями и задачами общения; навыками чтения с выборочным пониманием, нужной или интересующей информацией; навыками анализа, перевода, пересказа сложных текстов с пониманием основного содержания (назвать тему, основную мысль, выделять наиболее важные факты и др.).
УК-4.2 Способен представлять результаты своей профессиональной деятельности в академическом сообществе.	
Знать:	
Уровень 1	основы культуры устной и письменной речи; нормы речевого этикета, общий смысл высказывания в различных ситуациях общения
Уровень 2	основы культуры устной и письменной речи; особенности правил выстраивания общения на изучаемом языке в этическом и теологическом контексте, нормы речевого этикета.
Уровень 3	основы культуры устной и письменной речи; закономерности и особенности социально-исторического развития различных культур в этическом и теологическом контексте, нормы речевого этикета.
Уметь:	
Уровень 1	передавать основное содержание, основную мысль, анализировать и учитывать разнообразие культур в процессе профессионального взаимодействия, поддерживать диалог в стандартных ситуациях общения и на богословскую тематику, опираясь на бытовую, религиозную лексику и усвоенный лексико-грамматический материал.
Уровень 2	понимать и воспринимать разнообразие общества в социально-историческом, этическом и теологическом контекстах, используя знания о лексико-грамматических нормах татарского языка, составлять монолог по указанной теме
Уровень 3	понимать и толерантно воспринимать межкультурное разнообразие общества, вести диалог в стандартных ситуациях общения, уметь ориентироваться в содержании текста, логично и системно излагать свои мысли по отношению к сообщаемой информации
Владеть:	
Уровень 1	простейшими методами адекватного восприятия общества в социально-историческом, этическом и теологическом контекстах, навыками слухового восприятия и понимания несложных текстов на изучаемом языке, навыками составления несложных диалогов и текстов; слухового восприятия и понимания несложных текстов на изучаемом языке.
Уровень 2	методами и навыками эффективного взаимодействия в рамках темы общения; навыками пересказа, перевода, анализа текстов, составления их аутентичных вариантов; навыками слухового восприятия и понимания информации на изучаемом языке.
Уровень 3	навыками работы с информацией о культуре, традициях и обычаях народа в рамках, изучаемых тем, сфер и ситуаций общения; навыками составлять аутентичные тексты публицистического, художественного, научно-популярного и др. характера; навыками обмена письменной информацией в ситуациях повседневного и делового общения, навыками соотносить языковые средства с конкретными сферами, ситуациями, условиями и задачами общения.

4. СТРУКТУРА И СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ					
Код занятия	**Наименование разделов и тем /вид занятия/**	**Семестр / Курс**	**Часов**	**Компетенции**	**Литература и эл. ресурсы**
	Раздел 1. Семестр 1				
1.1	Тема 1. Татарская орфография. Лексика по теме «Гаилә» (Семья) /Пр/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.2	Тема 1. Татарская орфография. Лексика по теме «Гаилә» (Семья) /Ср/	1	4	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.3	Тема 2. Фонетическая система	1	8	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3	Л1.1 Л1.2

	татарского языка. Текст «Я и моя семья». /Пр/			УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.4	Тема 2. Фонетическая система татарского языка. Текст «Я и моя семья». /Ср/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.5	Тема 3. Лексическая система татарского языка. /Пр/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.6	Тема 3. Лексическая система татарского языка. /Ср/	1	4	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.7	Тема 4. Личный бюджет и бюджет семьи. Имя числительное. /Пр/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.8	Тема 4. Личный бюджет и бюджет семьи. Имя числительное. /Ср/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.9	Тема 5. Времена года. Погода. Имена прилагательные. /Пр/	1	8	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.10	Тема 5. Времена года. Погода. Имена прилагательные. /Ср/	1	4	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.11	Тема 6. Жилище. Послелоги./Пр/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4

				УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	
1.12	Тема 6. Жилище. Послелоги. /Ср/	1	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
1.13	Зачет с оценкой /Пр/	1	2	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
	Раздел 2. Семестр 2			УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	
2.1	Тема 7. Исторические места Казани. Глагол. Личные глаголы./Пр/	2	12	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.2	Тема 7. Исторические места Казани. Глагол. Личные глаголы./Ср/	2	8	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.3	Тема 8. Человек. Условное наклонение./Пр/	2	10	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.4	Тема 8. Человек. Условное наклонение./Ср/	2	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.5	Тема 9. Учебный процесс в семинарии. Неличные глаголы /Пр/	2	12	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.6	Тема 9. Учебный процесс в семинарии. Неличные глаголы /Ср/	2	6	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1

				УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.7	Тема 10. Религиозные праздники татарского и русского народов. Сложносочиненные предложения./Пр/	2	12	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.8	Тема 10. Религиозные праздники татарского и русского народов. Сложносочиненные предложения./Ср/	2	8	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.9	Тема 11. Великий пост. Пасха. Сложноподчиненные предложения. /Пр/	2	12	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.10	Тема 11. Великий пост. Пасха. Сложноподчиненные предложения./Ср/	2	7	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.11	Тема 12. Работа над текстами. /Пр/	2	14	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.12	Тема 12. Работа над текстами. /Ср/	2	10	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4
2.13	/Экзамен/	2	27	УК-4.1-З1 УК-4.1-З2 УК-4.1-З3 УК- 4.1-У1 УК-4.1-У2 УК-4.1-У3 УК-4.1- В1 УК-4.1-В2 УК-4.1-В3 УК-4.2-З1 УК-4.2-З2 УК-4.2-З3 УК-4.2-У1 УК- 4.2-У2 УК-4.2-У3 УК-4.2-В1 УК-4.2- В2 УК-4.2-В3	Л1.1 Л1.2 Л1.3Л2.1 Л2.2 Л2.3 Л2.4

5. ФОНД ОЦЕНОЧНЫХ СРЕДСТВ
5.1. Промежуточная и текущая аттестации

Промежуточная аттестация
1 семестр
Зачет с оценкой

Вопросы к зачету

1. Место татарского языка в системе языков.
2. Общая характеристика фонетической системы татарского языка.
3. Закон сингармонизма. Слогоделение.
4. Специфические звуки татарского языка.
5. Категория принадлежности в татарском языке.
6. Лексическая система татарского языка: антонимия и синонимия. Омонимы. Антонимы и синонимы в текстах на татарском языке на исламскую тематику.
7. Лексическая система татарского языка: однозначные, многозначные слова. Явление многозначности слов в понимании религиозных (исламского содержания) текстов на татарском языке.
8. Имя существительное. Категория падежей (основной, притяжательный, направительный, исходный и местно-временной падежи).
9. Имя существительное. Специфика винительного падежа в татарском языке.
10. Лексическая система татарского языка: лексико-семантическая интерференция. Лексико-семантическая интерференции в понимании и интерпретации текстов на татарском языке на религиозную (исламскую) тематику.
11. Имя действия. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
12. Имя числительное. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
13. Имя числительное. Разряды. Функции в предложении.
14. Имя прилагательное. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
15. Послелоги. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
16. Конструкции «числительное+прилагательное», «числительное+существительное», «числительное+прилагательное+существительное».
17. Функции множественного числа у имен существительных в татарском языке.
18. Формы вопроса в татарском языке.
19. Ударение и интонация. Средства выражения подтверждения и отрицания в речи.
20. Простые модели предложений. Синтаксическая характеристика.

Типовые задания к зачету
1. Тәрҗемә итегез, җөмләләр төзегез. Переведите и составьте предложения.

Лекция тыңлау, юыну, әни белән иртәнге чәй эчү, чәч тарау, уяну, ял итү, зарядка ясау, каһвә эчү, теш чистарту, мәктәпкә бару, зарядка ясау, компьютерда эшләү, лекция язу, ашханәдә ашау, дәрес әзерләү, өйгә кайту, дога кылу, чиркәүгә бару.

2. Үрнәк буенча фигыльләрдән исем фигыльнең барлык һәм юклык формаларын ясап языгыз. Образуйте положительную и отрицательную форму имени действия.
бас -; ишет - ; кил- ; тап - ; куй - ; җый - ; чык -; аша –; аңла –; эшлә - ; яшә -.

3. Сүзтезмәләрне тәрҗемә итегез, алар белән җөмләләр төзегез. Переведите словосочетания, составьте с ними предложения.
опоздать на занятие -
читать молитву -
мыть посуду -
писать письмо -
долго работать -
дружно жить -
рассказывать проповедь -

4. Русча языгыз. Переведите на русский язык. Сравните словосочетания. Сделайте выводы о способах связи слов в словосочетаниях и порядке слов в данных конструкциях, о стилистике употребления данных выражений.
Коръән уку
Библия уку
Мәчеткә бару
Чиркәүгә бару
Мәдрәсәдә уку
Семинариядә уку
Чиркәүне чиста тоту
Кеше булу
Гыйбадәт кылу
Мәчеткә йөрү

Чиркәүгә йөрү
Аллаһ юлында хезмәт итү
Чиркәүдән кайту
Намаз уку
Провославие динендә
Ислам динендә

5. Диалогларны дөрес итеп укыгыз. Сүз нәрсә турында бара? Гарәп чыгышлы сүзләрне билгеләгез. Прочитайте диалоги. О чем идет речь? Основываясь на свои знания по арабскому языку, определите слова арабского происхождения. Претерпели ли они какие-либо изменения в языковом плане? Сделайте выводы.

- Әссәламү галәйкүм!
- Вәгаләйкүмүс-сәлам!
- Сезнең исемегез ничек?
- Шакир. Ә сезнең исемегез ничек?
- Инсаф.
- Танышуыбызга бик шатмын.
- Мин дә бик шатмын.

***

- Әссәламү галәйкүм, Сәлим хәзрәт!
- Вәгаләйкүмүс-сәлам, Галим!
- Сәламәтлегегез ничек?
- Аллаһка шөкер, бик яхшы. Ә сезнең хәлләрегез ничек?
- Рәхмәт, яхшы. Сәлим хәзрәт, гафу итегез, бу Коръән китабы сезнекеме?
- Әйе, минеке.

***

- Әссәламү галәйкүм, Сәлим хәзрәт!
- Вәгаләйкүмүс-сәлам, Галим!
- Сәламәтлегегез ничек?
- Аллаһка шөкер, бик яхшы. Ә сезнең хәлләрегез ничек?
- Рәхмәт, яхшы. Сәлим хәзрәт, гафу итегез, бу Коръән китабы сезнекеме?
- Әйе, минеке.
- Ә намазлык?
- Юк, минеке түгел, Искәндәрнеке.

6. Сүтезмәләрне тәрҗемә итегез. Биш җөмлә төзегез. Переведите на татарский словосочетания. Составте с ними пять предложений.
а) сто четырнадцать сур, три яблока, шесть книг, пять аятов, десять шакирдов, три мечети, двадцать имамов, четырнадцать стульев;
б) седьмой аят, второй день, первый мулла, четвертый намаз, двадцать первый кабинет, одиннадцатый дом, триста сорок шестая квартира;
в) по десять человек, по три яблока, по шесть домов, по двенадцать карандашей;
г) около пятнадцати квартир, примерно шесть ручек, где-то десять-двенадцать шакирдов, приблизительно шесть-семь минаретов;

7. Җөмләләр төзегез. Составьте предложения.
Сәламәтлек, уңышлар, тормышка ашсын!
Сезне бәйрәм белән котлыйбыз!
Теләкләрең котлы булсын!
Раштуа бәйрәме бәхет һәм шатлыклар телибез!

8. Сингармонизм законына буйсынмаган сүзләрне табыгыз. Ни өчен буйсынмаганнарын аңлатыгыз. Найдите слова, которые не подчиняются закону сингармонизма. Объясните причину.
Гаилә, ашамлык, дога, китап, ата, бала, өстәл, чиркәү, Раштуа, дин әһеле, рәсем, беренче, мәчет, кеше, ислам, әүлия, намаз, гөнаһ, гомер, вакыт, кул.
9. Сөйләм этикеты сүзләрен кулланып, диалог төзегез (10 реплика). Используя слова речевого этикета, составьте диалог (10 реплик). Проанализируйте использованные грамматические формы и порядок слов в предложениях. Сравните с русским языком, сделайте выводы.

2 семестр
Экзамен
Вопросы к экзамену
1. Место татарского языка в системе языков.

2. Общая характеристика фонетической системы татарского языка. Закон сингармонизма.
3. Вокализм татарского языка. Сравнительная характеристика с другими языками.
4. Консонантизм татарского языка. Сравнительная характеристика с другими языками.
5. Категория принадлежности в татарском языке.
6. Лексическая система татарского языка: антонимия и синонимия. Омонимы. Антонимы и синонимы в текстах на татарском языке на исламскую тематику.
7. Лексическая система татарского языка: однозначные, многозначные слова. Явление многозначности слов в религиозных текстах на татарском языке.
8. Имя существительное. Категория падежей. Сравнительно-сопоставительный анализ с русским языком. Особенности использования в речи, в том числе религиозного содержания.
9. Лексическая система татарского языка: лексико-семантическая интерференция. Лексико-семантическая интерференции в текстах на татарском языке на религиозную (исламскую) тематику.
10. Имя действия. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
11. Имя числительное. Разряды. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
12. Имя прилагательное. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
13. Послелоги. Грамматическая характеристика. Функции в предложении.
14. Глагол. Грамматическая характеристика. Настоящее время: положительная и отрицательная формы. Функции в предложении.
15. Глагол. Грамматическая характеристика. Прошедшее определенное время: положительная и отрицательная формы. Функции в предложении.
16. Глагол. Грамматическая характеристика. Прошедшее результативное время: положительная и отрицательная формы. Функции в предложении.
17. Глагол. Грамматическая характеристика. Будущее определенное время: положительная и отрицательная формы. Функции в предложении.
18. Глагол. Грамматическая характеристика. Будущее неопределенное время: положительная и отрицательная формы. Функции в предложении.
19. Личные глаголы. Виды. Общая характеристика.
20. Повелительное наклонение. Грамматическая характеристика. Роль в предложении.
21. Условное наклонение. Грамматическая характеристика. Роль в предложении.
22. Неличные глаголы. Виды. Общая характеристика.
23. Простое и сложное предложения в татарском языке. Порядок слов в предложении. Сравнительная характеристика с русским языком.
24. Синтаксис сложносочиненных предложений в татарском языке. Стилистика.
25. Синтаксис сложноподчиненных предложений в татарском языке. Стилистика.

Типовые задания к экзамену
(в качестве практического задания даются тексты. Задание, состоящее из нескольких пунктов одно, а тексты разные. Тексты религиозного содержания, как исламского так и православного характера)

1. Прочитайте текст, соблюдая орфоэпические и интонационные нормы татарского языка. Подготовьте краткий пересказ.
2. Переведите текст. Выразите свое отношение к информации, содержащейся в тексте.
3. Составьте к тексту пять вопросов.
4. Проанализируйте лексический состав текста. Используя свои знания по арабскому языку, определите арабизмы. Сравните их семантику на татарском и арабском языках.
5. Найдите слова религиозного характера. Определите их функции в составе текста.
6. Найдите в тексте сложносочиненные и сложноподчиненные предложения. Укажите средства связи простых предложений в составе сложного предложения. Сравните их с аналогичными конструкциями на русском языке.

Типовые тексты к экзамену

Казанда Коръән басылу

Гарәп хәрефләрендә беренче басма китаплар Европа илләрендә барлыкка килә. Россиядә Беренче басма Коръән татарлар тарафыннан нәшер ителә. Әлеге вакыйга 1787 елда Санкт-Петербургта була. Бу Екатерина II әмере белән эшләнә. Хәреф рәсемнәрен мулла Госман Исмәгыйль хәзрәт сурәтләп бирә. XVIII гасырда Коръән тагын 1789, 1790, 1793, 1796 һәм 1798 нче елларда яңа тиражлар белән нәшер ителә.

1799 елда Павел I Казанда типография ачарга рөхсәт бирә. 1801 елда Казанда янәдән Коръән дөнья күрә. 1803 елдан башлап, Казанда меңләгән тиражлар белән Коръән бастырыла башлый, ул чит илләргә дә сатыла. “Казан басмасы” дигән нәшрият стиле формалаша. Бу стиль бөтен басма Коръәннәр өчен үрнәккә әверелә. Төркиядә, Мисырда, Һиндстанда Коръәнне бастыру эшенә алынганда, безнең калыпка иярәләр.

1802–1859 елларда Казанда Коръән 150 мең экземплярда басыла. 1917 елга кадәр бездә 172 тапкыр Коръән басыла, ә “Һәфтияк” – 191 тапкыр. Басма Коръәнне булдыру – Изге китапны киң укучы массаларына җиткерү дигән сүз. Без бабаларыбызның шушы гамәле белән горурланырга тиешбез. *(В.Якупов, "Дин вә мәгыйшәт" газетасыннан)*

Коръәннәр коллекциясе

Коръәннәр коллекциясе Татарстан Республикасы Милли китапханәсе фондларында саклана. Коръәннәр коллекциясе 1996 елда туплана башлый. Хәзерге көндә коллекциядә 200 гә якын Коръән китабы һәм аның төрле

телләрдәге тәфсирләре, тәрҗемәләре, шулай ук аудио һәм электрон язмалары бар.

Коллекциядә, Коръәннәрнең кульъязма күчерелмәләре белән беррәттән, дөньяның төрле илләрендә нәшер ителгән басма вариантлары да бар. Фондта саклануы иң борынгы кульъязма Коръән 1690 елга карый. Басма Коръәннәр арасында Россия, Төркия, Иран, Согыд Гарәбстаны һәм дөньяның башка илләрендә басылганнары бар. Изге Китап һәм аның тәфсирләренең 1917 елга кадәрге Казан басмалары аеруча кыйммәтле. Мәсәлән, Мөхәммәдсадыйк Иманколый һәм Ногман бине Госман («Тәфсире Ногмани») төзегән тәфсирләр. Сукырлар өчен махсус Брайль системасы белән Согыд Гарәбстанында басылган Коръән дә уникаль санала.

Коллекциядә саклануы изге китап нөсхәләре арасында үзләренең тышкы бизәлеше, полиграфик эшләнеше белән күркәм булып аерылып торганнары шактый. Иң миниатюр басма Коръәннең форматы 1х2 см., ә иң зур форматлысы 35х50 см. үлчәмендә. Коллекцияне тулыландыру дәвам итә. *(http://godkorana.ru сайтыннан)*

Казан руханилар семинариясе

Казан православие руханилары семинариясе - Рус православие чиркәвенең Казан епархиясе югары дини уку йорты. Аңа 1723 елда нигез салына. Семинариядә риторика, фәлсәфә һәм дин белеме, ә XVIII гасыр ахырында — тарих, география, математика һәм яңа телләр укытыла.
1797 елда семинария ул чор рухында югары дини курслы академия итеп үзгәртелә; җирле ихтыяҗ булу сәбәпле, монда татар теле дә укытыла. Александр I патшалык иткәндә, Казан архиепискобы Амвросий катнашында семинариягә халык училищелары өчен хупланган яңа укыту методикасы кертелә. Семинария 1921 елда ябыла.
1997 елның 17 июлендә Изге Синод карары буенча 2 ел уку срогы белән яңа бинада Казан руханилар училищесы ачыла. 1998 елның 17 июлендә Казан руханилар училищесы Изге Синод карары белән семинария итеп үзгәртелә.

Шиһабетдин Мәрҗани

Шиһабетдин Мәрҗани 1818 елның 16 гыйнварында Казан өязе (хәзерге Әтнә районы) Ябынчы авылында руханилар гаиләсендә дөньяга килә. Аның бабасы Габделкотдус Мәрҗани авылы кешесе була. Шиһабетдин соңыннан бу авыл исемен үзенә псевдоним итеп ала. Шиһабетдин Мәрҗани 1838 елда Бохарага китә һәм ул анда төрле мәдрәсәләрдә белем ала. 1848 елда туган якларына әйләнеп кайта, Казанның беренче мәчетендә имам (мулла) булып тора һәм аның янындагы мәдрәсәдә балалар укыта. Гомеренең ахырына кадәр шунда эшли. Шиһабетдин Мәрҗани – мәшһүр татар мәгърифәтчесе, фәлсәфәчесе, тарихчысы, дин әһеле, педагог, археолог, этнограф, көнчыгыш халыклар белгече. Шиһабетдин Мәрҗани, татар, төрки телләреннән тыш, гарәп, фарсы телләрен камил белә. Күп кенә хезмәтләрен гарәпчә яза. Шиһабетдин Мәрҗани 1889 елның 15 апрелендә 71 яшендә Казанда вафат була. Кабере – Яңа бистә зиратында.

Православие бәйрәмнәре

Православие бәйрәмнәре әһәмиятләре буенча олы, урта һәм кече төркемнәргә бүленәләр. Бәйрәм көннәре – Юлиан календаре (иске стиль дип йөртелә), пасха көннәре ай календаре буенча билгеләнә. Иң олы православие бәйрәмнәре — Иисус Христосның Яңадан терелүе (Светлое Христово Воскресение), Пасха. Уникеле (двунадесятый) дип йөртелә торган бәйрәмнәр (славянча «двунадесять» — 12) — шулай ук олы бәйрәмнәр, аларның өчесе — күчмә, алар Пасханы бәйрәм итү көненә бәйле: Иисус Христосның Иерусалимга керүе (Вход Господень в Иерусалим) яки Кызыл таллы якшәмбе (Вербное воскресенье), Пасхага бер атна кала бәйрәм ителә; Иисус Христосның күккә ашуы (Вознесение Господне), Пасхадан соң 40 нчы көндә; Изге рухның апостолларга иңүе (Сошествие Святого Духа на апостолов) яки Изге Троица көне (День Святой Троицы, башка исеме — Пятидесятница), Пасхадан соң 50 нче көндә. Күчми торганнары: Иисус Христосның тууы яки Раштуа (Рождество Христово), иске стиль белән 25 декабрьдә яңача 7 гыйнварда бәйрәм ителә; Иисус Христосның Чукынуы (Богоявление яки Крещение Господне), 6–19 гыйнварда; Күрешү көне (Сретение Господне), 2–15 февральдә; Изге Мәрьям Анага Изге хәбәр килү (Благовещение Пресвятой Богородицы) һәм башкалар. Урта һәм кече православие бәйрәмнәренә җирле хөрмәтләнүче изгеләр, иконалар, чиркәү тарихыннан җирле әһәмияткә ия вакыйгалар хөрмәтенә үткәрелә торган бәйрәмнәр керә. *(https://tatarica.org)*

Текущая аттестация
1 семестр

1. Поставьте вместо многоточий “Ъ” или “Ь”. Объясните свой выбор.

Тәк…дим, иг…тибар, дөн…я, сәгат…, кәгаз…, тәнкыйт…, дәг…ва, гыйл…ми, с…езд, йөз…яшәр, мәг…рифәтче, мәкал…, мәшәкат..., җөр…әт итү, тәг…бир, тигез....яклы, табигат…, Кор…ән, мәс…әлә, төн...як, бер...юлы.

2. Поставьте вместо многоточий Х яисә Һ хәрефләрен куеп языгыз. Объясните значения слов.

Мө…әррир, мәш…үр, …өрмәт, мә…абәт, …алык, ә…әмият, …өкем, шә…си, …уҗалык, а…ыргы, җә…әннәм, бә…әс, …әлак, и…тирам, а…әң, и…тыяҗ, шө…рәт, и…тимал, ма…сус, и…ата, зәм...әрир, ми…нәт, җи…аз, мәр…әмәт, мә…рүм, мә…әббәт, да…и, мә…шәр, …әйкәл, нөс…ә, оҗма…, ру…и, рә…имле, җөм…үрият, …акимият, фати...а.

3. Выберите правильный вариант графемы. Объясните разницу между произношением и написанием.

Иш(а/ә)р(а/ә), г(а/ә)л(а/ә)мәт, в(а/ә)к(а/ә)ләт, з(а/ә)в(ы/е)к, сәл(а/ә)мәтлек, мәк(а/ә)лә, к(а/ә)н(а/ә)г(а/ә)ть, к(а/ә)ләм, мөл(а/ә)ем, иш(а/ә)рә, мәг(а/ә)риф, г(а/ә)дәти, х(а/ә)йран, шәфк(а/ә)ть, ид(а/ә)рә, к(а/ә)нәфер, хәбәрд(а/ә)р, хәр(а/ә)бә.

4. Поставьте вместо многоточий З или С. Определите корень слова. Объясните разницу между

произношением и написанием. Тиге...сез, тө…сез, сү…сез, то…сыз, кү...сез, бәхә...сез, ниге...сез, э...сез, мөге...сез, ү...сүзле, га….саклагыч.

5. Напишите 10 слов на тему “Гаилә”, переведите. Добавьте к ним аффиксы множественного числа и вопросительную частицу.

6. Дайте краткую характеристику орфографических принципов татарского языка. Приведите примеры. Составьте диалог на тему “Знакомство” (8 реплик).

Тест

1. В каком ряду наблюдается оглушение согласного звука ?
1) иҗтимагый
2) унбер
3) борынгы
4) дәрәҗәле
Ответ: 1.

2. В каком ряду ударение не падает на последний слог?
1) исемем, рәхмәт, хәлләрегез
2) әтиме, исәнмесез, бармы
3) бала, кунак, китап
4) гаилә, минем, очрашканга
Ответ: 2.

3. В каком ряду количество звуков и букв совпадает?
1) канәгать
2) юаныч
3) зәгыйфьләнү
4) гаилә
Ответ: 4.

4. Определите слово, не подчиняющееся закону сингармонизма.
1) киңәшче
2) хөрмәтле
3) шәһәрләр
4) китап
Ответ: 4.

5. Укажите ряд, где все слова являются твердыми.
1) мөселман, кеше, дин
2) сау булыгыз, кайда, йорт
3) балалар, бабай, нишли
4) сәлам, бармак, өй
Ответ: 2.

6. Найдите ряд слов, подчиняющихся закону сингармонизма.
1) күңелдәгесен, көндәлектә, көлсу
2) барасыңмыни, хөрмәтле, бертоташтан
3) әтиләребез, галим, синең
4) өстәлгә, дөнья, мөселман.
Ответ: 3.

7. Соотнесите слова с их переводами.

кунак	грех
туган	религиозный деятель
гомер	урок
гөнаһ	святой
дин әһеле	жизнь
вәгазь	родственник
әүлия	проповедь
дәрес	гость

Ответы:

кунак	гость
туган	родственник
гомер	жизнь
гөнаһ	грех
дин әһеле	религиозный деятель

вәгазь проповедь
әүлия святой
дәрес урок

8. К какому слову добавляется аффикс –нар?
1) һәйкәл
2) имам
3) мәкалә
4) баһадир
Ответ: 2.

9. В каком ряду во множественном числе есть ошибка?
1) тәрәзәләр, чәчәкләр, җырлар
2) өметләр, лекцияләр, диннәр
3) шигырьләр, урамлар, күзләр
4) китапханәләр, лицейлар, санаторийлар
Ответ: 3.

10. Определите правильный вариант добавления аффикса категории принадлежности.
1) динебез
2) динегегез
3) динләре
4) динесе
Ответ: 1.

11. Укажите вариант с грамматической ошибкой.
1) минем гомерем
2) аның гомересе
3) безнең гомеребез
4) синең гомерең
Ответ: 2.

Тест

1. Фраза “шесть часов утра” на татарском будет звучать как:
1) иртәнге алты
2) иртәнге алтыда
3) иртәнге алтыга
4) иртәнге алтыдан
Ответ: 1.

2. Продолжите правило одним из вариантов.
В конструкциях “числительное + существительное” ...
1) к существительным добавляется аффикс принадлежности
2) к числительным аффикс множественного числа не добавляется
3) к существительным добавляется форма исходного падежа
4) к числительным необходимо добавить множественное число.
Ответ: 2.

3. Укажите грамматически правильно построенное предложение.
1) Саша – семинария студенты.
2) Саша – семинариягә студент.
3) Саша – семинариясе студенты.
4) Саша – семинариядә студенты.
Ответ: 1.

4. Соотнесите фразы с их переводами.

унынчы ярты	двадцатый дом
икедә	умываюсь холодной водой
дүртенче дәрес	религиозный праздник
иртә торам	половина десятого
егерменче йорт	в два
дини бәйрәм	четвертый урок
салкын су белән юынам	встаю рано

Ответы:

унынчы ярты	половина десятого
икедә	в два
дүртенче дәрес	четвертый урок
иртә торам	встаю рано
егерменче йорт	двадцатый дом
дини бәйрәм	религиозный праздник
салкын су белән юынам	умываюсь холодной водой

5. Определите правильную последовательность действий.
1) Аннары китапханәгә керәм.
2) Сәгать дүрткә кадәр укыйм.
3) Сәгать сигездә семинариягә китәм.
4) Кичке унда йокларга ятам.
5) Алтыда торам.
6) Өйгә кайтам.
7) Дәрес карыйм.
8) Иртәнге ашны ашыйм.
Ответы: 5), 8), 3), 2), 1), 6), 7), 4)

6. Какой из групп слов отвечают на вопрос “кая?” ?
1) миннән, китаптан, шәһәрдән, семинариядән
2) Библиядә, бездә, телефонда, өстәлдә
3) дәрескә, музейга, чиркәүгә, китапханәгә
4) безнең, гаиләнең, баланың, туганның
Ответ: 3.

7. Выберите подходящий вариант окончаний для данного предложения.
Сәгать ун... семинария... дәресләр башлана.
1) - быз - дән
2) - нан - гә
3) - да -дә
4) - га - нең
Ответ: 3.

8. В каком из предложений использовано имя действия?
1) Бу – минем китабым.
2) Китапханәдә дүрт студент.
3) Аркадий Казаннан түгел.
4) Семинариядә уку җиңел түгел.
Ответ: 4.

9. Показатель местно-временного падежа -да добавляется
1) если слово оканчивается на сонорный звук
2) если слово оканчивается на звонкий согласный или гласный
3) если слово оканчивается на глухой согласный
4) если слово оканчивается на звонкий согласный.
Ответ: 2.

10. Выберите верный перевод предложения
“Православие и мусульманство – основные религии Татарстана”.
1) Православие һәм мөселманлык – Татарстанда төп диннәре.
2) Православие һәм мөселман дине – Татарстанда төп диннәр.
3) Православие һәм мөселманлык – Татарстаннан төп диннәре.
4) Православие һәм мөселман дине – Татарстанга төп диннәре.
Ответ: 2.

11. Фраза “Я из Казани. Я – студент семинарии” на татарском будет звучать как:
1) Мин Казанга. Мин – семинариясе студенты.
2) Мин Казанда. Мин – семинария студентысы.
3) Мин Казаннан. Мин – семинария студенты.
4) Мин Казанның. Мин – семинариядә студенты.
Ответ: 3.

12. Предложение “Не преподаватель ли это?” переводится как:

1) Бу укытучы түгелме?
2) Бу укытучы түгел?
3) Бу түгелме укытучы?
4) Бу укытучымы түгел?
Ответ: 1.

13. Найдите ошибку.
1) тугыз йөз унбиш
2) алтмыш җиде мең бер йөз ун тугыз
3) дүрт мең ике йөз унике
4) тугыз йөз туксан тугыз
Ответ: 2.

Задания
1. Переведите слова и составьте с ними предложения.
Суык, җылы, кыска, яңгырлы, аяз, озын, җилле, һава торышы,
якты, болытлы, җилсез, караңгы, матур, кояшлы.

2. Образуйте сравнительную и превосходную степень прилагательных.
Яшел, матур, кечкенә, салкын, озын.

3. Составьте пять отрицательных предложений на тему “Погода”.

4. Составьте диалог на тему “Лето” (10 реплик).

5. Составьте описание одного из времен года (8-10 предложений). Используйте следующие слова и выражения:
яшен, яшен яшьни, күк күкри, салават күпере, салават күпере чыкты,
кар, кар ява, кояш чыга, болытлы, болытлы көн, яңгырлы, яңгыр ява,
җилле көн.

2 семестр
Тест
1. Определите предложение с глаголом в прошедшем определенном времени.
1) Без бүген Казанның истәлекле урыннарын карадык.
2) Алар Кремльгә баралар.
3) Казанда Милли китапханә эшли.
4) Студентлар иртәгә музейга барачаклар.
Ответ: 1.

2. Аффиксы ачак/әчәк добавляются:
1) Если основа глагола оканчивается на сонорный
2) Если основа глагола оканчивается на согласный.
3) Если основа глагола оканчиватся на гласный.
4) Если основа глагола оканчивается на мягкий гласный.
Ответ: 2.

3. Найдите грамматическую ошибку.
1) уйнаган, киткән
2) эшләмәгән, юмаган
3) укыганнар, әйтгәннәр
4) бармагансың, сөйләмәгәнсез
Ответ: 3.

4. Определите время глаголов, использованных в данном тексте.
Казан ике өлештән - кремльдән һәм бистәләрдән торган. Шундый бистәләр рәтендә атаклы Печән базары дип танылган җирдә урнашкан Көрәеш бистәсе аерылып торган. Көрәеш бистәсеннән төньяктарак Колмәмәт бистәсе утырган. Хәзерге Киров районында Бишбалта дигән татар бистәсе булган. Казанның бистәләре, нигездә, агачтан салынган. Шәһәрдә берничә зур урам булган, шуларга вак-вак тыкрыклар килеп кушылган. Бу урамнар төп юллар хезмәтен үтәгән. Соңрак алар шәһәрнең үзәк урамнары булып калганнар. *(Р.Г. Фәхретдинов буенча)*
1) Прошедшее определенное в положительной форме
2) Прошедшее результативное в положительной форме
3) Прошедшее многократное в положительной форме
4) Прошедшее категорическое в положительной форме
Ответ: 2.

5. В каком из указанных предложений глагол настоящего времени выполняет функцию прошедшего времени.

1) Казанга туристлар бик күп килә.
2) Благовещение соборы уналтынчы гасырда төзелә.
3) Мәрҗани мәчетенә халык бик күп йөри.
4) Без Казан Кремленә барабыз.

Ответ: 2.

6. В каком из указанных предложений глагол настоящего времени выполняет функцию будущего времени.

1) Казанның милли китапханәсендә китап күргәзмәләре эшли.
2) Милли китапханә сайтында китаплар укыйбыз.
3) Без алдагы атнада милли китапханәгә барабыз.
4) Милли китапханә фәнни эшчәнлек алып бара.

Ответ: 3.

7. Соотнесите слова так, чтобы получились словосочетания.

Казанда	барабыз
урамга	яшибез
дәрестә	утырабыз
музейга	укыйбыз
семинариядә	чыгабыз

Ответ:

Казанда	яшибез
урамга	чыгабыз
дәрестә	утырабыз
музейга	барабыз
семинариядә	укыйбыз

8. Определите группу, где использованы глаголы только будущего времени.

1) барыр юл, киләсе елга, хат язачак
2) кайтасы көн, беләчәк мәгълүмат, ул бармаячак
3) мәңге онытмас, иртәгә укыр, мин белмәячәкмен
4) кайчан китә, тиз йөри, әкрен укый

Ответ: 3.

9. Основа татарского глагола совпадает

1) со вторым лицом единственным числом повелительного наклонения
2) с первым лицом множественным числом изъявительного наклонения
3) со вторым лицом множественным числом повелительного наклонения
4) с третьим лицом единственным числом условного наклонения

Ответ: 1.

10. Аффикс –а/-ә,-ый/-и является

1) показателем настоящего времени
2) показателем прошедшего определенного времени
3) показателем отрицательной формы прошедшего времени
4) показателем отрицательной формы настоящего времени

Ответ: 1.

11. Укажите аффиксы, образующие отрицательные формы глаголов.

1) – а / -ә, - ый / - и
2) –ма / - мә, - мый / - ми
3) – ган / - гән
4) –ачак / - әчәк

Ответ: 2.

12. Укажите глагол прошедшего неопределенного времени II лица единственного числа в положительной форме.

1) дога кылгансың
2) дога кылдым
3) дога кылабызмы
4) дога кылмыйлар

Ответ: 1.

13. Переводом предложения “Они не сходили в музей?” является

1) Алар музейга баралармы?
2) Алар музейга барганнар икәнме?
3) Алар музейга бармаганнармы икән?
4) Алар музейга бармаячаклармы?

Ответ: 3.

14. Подчеркните предложения, где допущена ошибка во времени глагола. Исправьте предложения и перепишите внизу текста.

Сөембикә манарасы Казан кирмәнендә урнашкан һәм XVI нчы гасырда Казан ханлыгында идарә иткән ханбикә исемен йөртәчәк. Башка һәйкәлләр арасында аны танып алуы җиңел: яндырылган кирпечтән төзелгән 58 метрлы бу корылманың иң очында алтын ай балкый. Сөембикә манарасы авыш манараларга карый, ул төньяк-көнчыгышка таба ике метрга якын авышкан. Күп еллар дәвамында манара Казанның символы булып тормаячак. *https://visit-tatarstan.com/*

Ответ: Сөембикә манарасы Казан кирмәнендә урнашкан һәм XVI нчы гасырда Казан ханлыгында идарә иткән ханбикә исемен йөрткән.
Күп еллар дәвамында манара Казанның символы булып тора.

15. Подчеркните предложение, где допущена лексическая ошибка. Исправьте предложение и перепишите внизу текста.

Раифа монастыре Казаннан 27 чакрым ераклыкта урнашкан. Аңа XVII гасырда Филарет атлы дәрвиш тарафыннан ясалган. Иван Грозный Казанны алганнан соң бу биләмәдә төзелгән беренче православие монастырьларының берсе ул. 1661 нче гасырда бирегә Грузин Изге Ана иконасының төгәл күчермәсе китерелә. Раифа монастыре биләмәсендә түбәндәге гыйбадәтханәләр бар: Грузин Изге Ана иконасы истәлегенә собор, Троица соборы һәм XVIII гасыр ахырында төзелгән София чиркәве. *https://dspkazan.com/*

Ответ:
Аңа XVII гасырда Филарет атлы дәрвиш тарафыннан нигез салынган./ Аңа XVII гасырда Филарет атлы дәрвиш тарафыннан нигез салына.
1661 нче елда бирегә Грузин Изге Ана иконасының төгәл күчермәсе китерелә.

16. Дайте краткое описание образования отрицательной формы глагола в татарском языке. Приведите примеры.

Примерный ожидаемый ответ:

Отрицательная форма глагола в татарском языке образуется при помощи аффиксов отрицания –ма/–мә и и сложных аффиксов –мый/–ми, которые ставятся сразу после основы: сөйли – сөйләми (не рассказывает) – сөйләмәдең (ты не рассказал). Аффикс –мый/–ми используется в изъявительном наклонении только в настоящем времени, а в остальных формах для отрицания используется аффикс –ма/–мә. Аффикс отрицания присоединяется только к основе.

Задания

1. Переведите на татарский язык.

если я читаю проповедь
если ты занимаешься спортом
если он работает
если мы расскажем
если прочтёте молитву
если они напишут письмо

2. Составьте предложения с условным наклонением.

Укыса, өйрәнсәгез, көтсәләр, ял итмәсәң, сөйләшмәсәм, ышанмасалар.

3. Переведите на татарский.

1) Если они придут, нам будет весело.
2) Если день будет холодный, то мы на улицу не пойдем.
3) Если я закончу университет, поступлю в магистратуру.
4) Если приедешь домой пораньше, приготовь обед.
5) Если пойдешь на улицу, зайди в магазин и купи хлеб.
6) Если до 12 часов не приду, меня не жди.
7) Если не будет дождя, мы пойдем в лес.
8) Если ты не приедешь, в парк не пойдем.

9) Если не выучишь текст проповеди, не сможешь участвовать в конкурсе чтецов.

4. Продолжите предложения.

1) Җәйге каникулларда изге урыннарга барсам, ...
2) Сабакташым риза булса, ...
3) Магистрлык эшен язсам, ...
4) Имтиханнарны “4” һәм “5” кә бирсәм, ...

5.Составьте диалог на тему “Православие и спорт” (10 реплик).
6.Составьте монолог на тему “Ислам о спорте” (7 предложний)

Тест
1. Определите вид выделенных неличных глаголов.
Каюм Насыйри башлангыч белемне ата-анасыннан алгач (1), 1841 елда Казан мәдрәсәсенә укырга (2) керә. 1855 елга кадәр ул мәдрәсәдә уку (3) дәверендә гарәп-фарсы, татар телләрен яхшы үзләштерә.
1855 елда аны Казандагы Духовное училищесына татар теле укыта башлый. Соңыннан ул семинариядә дә татар теле укытучысы булып (4) эшли.
1) 1 – деепричастие, 2 – инфинитив, 3 – имя действия, 4 – деепричастие.
2) 1 – причастие, 2 – инфинитив, 3 – деепричастие, 4 – имя действия.
3) 1 – инфинитив, 2 – причастие, 3 – деепричастие, 4 – деепричастие.
4) 1 – имя действивия, 2 – причастие, 3 – деепричастие, 4 – инфинитив.
Ответ: 1.

2. Найдите и подчеркните в тексте ответ на вопрос “Унтугызынчы йөз ахырында уку йортына кемнәр укырга керә алган ?”
XVIII йөзнең 2 нче яртысында Россиядә иң яхшы семинарияләрнең берсе булып санала. 1798 елда Казан руханилар академиясе итеп үзгәртелә, 1818 елда яңадан семинария буларак оештырыла. Дини мәктәпләр реформасы нигезендә 1808 елда укыту программалары гомуми белем бирү характерында була, 1842 елгы реформа барышында алар тагын да ныгытыла.
1890 елдан Казан руханилар семинариясенә ел саен Казан укытучылар семинариясен тәмамлаган берничә керәшен татар, чуаш һәм мари кабул ителә башлый. (https://tatarica.org)

3. Соотнесите слова с их переводами.
Рухани, дини уку йорты, һөнәр, уку дәвамында, белгечлек, имтихан тапшыру, кабул итү комиссиясе, мәгълүмат, уку елы.
Духовный деятель, приемная коммиссия, в течение учебы, сдать экзамен, специальность, учебный год, информация, профессия, религиозное учебное заведение.
Ответ: Рухани - духовный деятель, дини уку йорты - религиозное учебное заведение, һөнәр - профессия, уку дәвамында - в течение учебы, белгечлек - специальность, имтихан тапшыру - сдать экзамен, кабул итү комиссиясе - приемная коммиссия, мәгълүмат - информация, уку елы - учебный год.

4. Укажите отрицательную форму инфинитива:
1) укырга
2) язмаска
3) бару
4) бармау
Ответ: 2.

5. Укажите словосочетание с причастием.
1) язып бетерү
2) барып җитү
3) дәрес башлану
4) укыган кеше
Ответ: 4.

6. Определите предложение с деепричастием.
1) Без семинариянең магистратура юнәлешендә укыйбыз.
2) Алар имтиханнары тапшырып бетерделәр.
3) Магистратурада уку җиңел түгел.
4) Семинариядә уку июнь ахырына кадәр дәвам итә.
Ответ: 2.

7. Укажите логическую последовательность абзацев.
1) Мин дә семинариянең магистрлар әзерләүче бүлегендә белем алам. Уку бик җиңел түгел. Дәресләргә

әзерләнү, эзләнү-тикшеренү эшләре алып бару бик күп вакыт һәм белем таләп итә.
2) Семинария теология белгечлеге буенча бакалавр һәм магистр дәрәҗәсендәге белгечләр әзерли. Семинариягә укырга керер өчен яхшылап әзерләнергә кирәк.
3) Дәресләрдән тыш, безгә фәнни китапханәләрдә шөгыльләнергә туры килә. Буш вакыт калмый диярлек. Буш вакыт булса, мин спорт белән шөгыльләнәм, спектакльләргә йөрим. Әмма музейларда сирәк булам.
4) Семинариянең рәсми сайтында барлык кирәкле мәгълүмат та бар. Сайтта уку йортына кагылышлы яңалыклар, хәбәрләр урнаштырыла. Уку йортында кабул итү комиссиясе эшли.
Ответ: 2) 4) 1) 3)

8. В каком из предложений глагольная конструкция грамматически правильная?
1) Мин бу рефератны язарга алам.
2) Сезгә тырышып укыды тиеш.
3) Аңа реферат язарга кирәк.
4) Студентларга имтихан биргән ярата.
Ответ: 3.

9. Вопрос “Много ли в Казани религиозных учебных заведений?” на татарском звучит как
1) Казанда дини уку йортлары күпме?
2) Казанда дини уку йортлары күпмедер?
3) Казанда дини уку йортларымы күп?
4) Казанда дини уку йортларымы күпме?
Ответ: 1.

10. Фраза “до того, как прочитал” переводится как
1) укыганчы
2) укып
3) укыгач
4) укый-укый
Ответ: 1.

Текст

Пасха

Олы көн бәйрәме яки Пасха - иң борынгы бәйрәмнәрнең берсе.
Христианнар бу бәйрәмне Гайсә терелгән көннән алып бәйрәм итәләр. Ул, 4 апрельдән соң тулы ай үткәч, беренче якшәмбе көн билгеләп үтелә. Христиан дөньясында Христос терелеп тору көне бик зурлап уздырыла.
Православие дине өйрәтүләре буенча, Иисус үз ирке белән үзенә газап һәм җәфалы үлем алып, шуның белән кешеләрнең гөнаһларын йолып ала. Олы көнгә каршы төнне бераү дә йокламаска тиеш, чөнки бу төнне бәхет өләшәләр, ә йокласаң, өлешсез каласың дигән сүз.
Изге Пасха – христианнарның рухи тормышында төп вакыйга, аны православие чиркәве һәм диндар кешеләр аерым бер тантана һәм ихтирам белән бәйрәм итә. Пасха гыйбадәте шимбәдән якшәмбегә каршы төндә башлана. Бу – Христос яңадан терелеп торган көнгә, Аллаһ һәм кешенең бердәмлегенә, тормышның үлемне җиңүенә тантаналы гимн.
Пасха алдыннан Бөек ураза була, ул табын, ризыклар кабул итү белән тәмамлана. Бәйрәм табынында төп атрибутлар – буялган йомырка, кулич һәм пасха (йөзем белән эремчектән). Буялган йомырка (элегрәк бу кызыл йомыркалар гына булган) - Иисус Христос каны сеңгән һәм шуның аша яңа тормышка омтылган тынычлык символы. Кулич (күпереп пешкән калач) – диндарлар табынырга тиешле Ходай Тәгалә символы. Иисус Христосның бөек серлелектә кабат дөньяга килүеннән миллионлаган кеше хакыйкать юлыннан баруда, тормыш авырлыкларын җиңүдә үзенә бетмәс-төкәнмәс рухи-әхлакый көч ала.

Задания к тексту
1. Подчеркните в тексте сложноподчиненные и сложносочиненные предложения. Определите средство связи между главным и придаточным предложениями.
2. Переведите на русский язык.
3. Напишите свое отношение к содержанию (4-5 предожений).
4. На основе материала текста составьте пять сложноподчиненных предложений.
5. Найдите в тексте аналитические и синтетические придаточные предложения. В чем специфика синтетических придаточных предложений? Сравните с русским языком. Сделайте выводы.

6. УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ И ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ			
Рекомендуемая литература			
6.1. Основная литература			
	Авторы, составители	Заглавие	Издательство, год
Л1.1	Айдарова С.Х.,	Татар теле: читтэн торып уку булегендэ ойрэну очен	Казань: Отечество, 2016

	Салимжанова Ф.С.		
Л1.2	Вьюгина С. В.	Татарский язык: учебно-методическое пособие	Казань: Казанский научно-исследовательский технологический университет (КНИТУ), 2014
Л1.3	Айдарова С.Х., Салимжанова Ф.С.	Татар теле: читтэн торып уку булегендэ ойрэну очен	Казань: Изд-во Казанск. ун-та, 2016
6.2. Дополнительная литература			
	Авторы, составители	Заглавие	Издательство, год
Л2.1	Сафиуллина Ф.С., Юсупова А.Ш.	Изучаем татарский язык: пособие для начинающих	Казань: Союз журналистов ТСС�, 1991
Л2.2	Ф.Ф. Харисов, Г.Ф. Харисова , С.Х. Айдарова	Татар теле чит телле аудиториядэ: Югары уку йортлары очен уку эсбабы: Ике кисэктэ	Магариф, 2009
Л2.3	Ф.Ф. Харисов, Г.Ф. Харисова , С.Х. Айдарова	Татар теле чит телле аудиториядэ: Югары уку йортлары очен уку эсбабы: Ике кисэктэ	Магариф, 2009
Л2.4	Сафиуллина Ф. С.	Татарский язык: самоучитель	Казань: Татарское книжное издательство, 1991

7. МТО (оборудование и технические средства обучения)	
	Аудитория,
	учебная мебель,
	компьютерное и мультимедийное оборудование

8. МЕТОДИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ ДЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПО ОСВОЕНИЮ ДИСЦИПЛИНЫ
Методические рекомендации и указания для обучающихся представлены в локальном акте "МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ ПО ИЗУЧЕНИЮ ДИСЦИПЛИН ОСНОВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ в Религиозной организации - духовной образовательной организации высшего образования «Казанской православной духовной семинарии Казанской епархии Русской Православной Церкви»" на сайте семинарии.